

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lipca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

SSN Paweł Wiliński

Protokolant Justyna Kryńska - Szufnara

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 19 lipca 2023 r. w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,
w sprawie **K. P.** w przedmiocie wyroku łącznego
kasacji Prokuratora Generalnego wniesionej na korzyść skazanego
od prawomocnego wyroku łącznego Sądu Rejonowego w B.
z dnia 4 listopada 2021 r., sygn. akt IX K 410/21,

**uchyla zaskarżony wyrok łączny i umarza postępowanie w
przedmiocie wydania wyroku łącznego, a kosztami procesu w
sprawie obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Rozpoznając sprawę K. P. o wydanie wyroku łącznego, Sąd Rejonowy w B. ustalił, że był on skazany prawomocnymi wyrokami:

1/ Sądu Rejonowego w B. z dnia 8 października 2003 r., sygn. akt III K 519/03, za popełnione w dniu 31 grudnia 2002 r. przestępstwo z art. 278 § 1 k.k., na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz za popełnione w dniu 20 stycznia 2003 r. przestępstwo z art. 278 § 1 k.k., na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, przy czym w miejsce tych kar jednostkowych orzeczono karę łączną roku i 3 miesięcy

pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 3 lat próby, a następnie zarządzono jej wykonanie; kary te zostały objęte węzłem kary łącznej 2 lat pozbawienia wolności, orzecznym wyrokiem łącznym tego samego Sądu z dnia 27 lipca 2009 r., sygn. akt III K 26/09 - i wykonane w całości w dniu 17 lipca 2010 r.;

2/ Sądu Rejonowego w B. z dnia 13 września 2004 r., sygn. akt IX K 764/04, za popełnione w okresie od marca 2003 r. do dnia 20 marca 2004 r. przestępstwo z art. 191 § 1 k.k., na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności; za popełnione w dniu 21 marca 2004 r. przestępstwo z art. 190 § 1 k.k., na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności oraz za popełnione w dniu 29 marca 2004 r. przestępstwo z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k., na karę roku pozbawienia wolności, przy czym w miejsce tych kar jednostkowych orzeczono karę łączną roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności; kara ta została objęta węzłem kary łącznej 2 lat pozbawienia wolności, orzecznym wyrokiem łącznym tego samego Sądu z dnia 27 lipca 2009 r., sygn. akt III K 26/09 - i wykonana w całości dnia 17 lipca 2010 r.;

3/ Sądu Rejonowego w B. z dnia 3 stycznia 2007 r., sygn. akt III K 157/05, za popełnione w dniu 30 lipca 2004 r. przestępstwo z art. 158 § 1 k.k., na karę roku pozbawienia wolności;

4/ Sądu Rejonowego w J. z dnia 24 kwietnia 2009 r., sygn. akt II K 38/09, za popełnione od dnia 1 lipca 2007 r. do dnia 7 października 2008 r. przestępstwo z art. 242 § 2 k.k., na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności; kara została wykonana w całości dnia 20 sierpnia 2009 r., a następnie weszła w skład kary łącznej 2 lat pozbawienia wolności, orzeczonej wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w B. z dnia 27 marca 2014 r., sygn. akt II K 1272/13;

5/ Sądu Rejonowego w B. z dnia 6 września 2010 r., sygn. akt III K 1232/08, za przestępstwo z art. 297 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełnione 21 czerwca 2008 r., na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz za przestępstwo z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełnione 21 czerwca 2008 r., na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności; w miejsce jednostkowych kar pozbawienia wolności została skazanemu wymierzona kara łączna 11 miesięcy pozbawienia wolności; jednostkowe kary pozbawienia wolności zostały następnie objęte karą łączną 2 lat

pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w B. z dnia 27 marca 2014 r., sygn. akt III K 1272/13, zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego w B. z dnia 4 sierpnia 2014 r., sygn. akt VII Ka 402/14, z odbycia której skazany został warunkowo przedterminowo zwolniony postanowieniem Sądu Okręgowego w B. z dnia 3 października 2014 r., sygn. IV Kow 974/14, na okres 2 lat próby liczony od 16 grudnia 2014 r.;

6/ Sądu Rejonowego w B. z dnia 15 listopada 2010 r., sygn. akt III K 1070/08, za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełnione 29 czerwca 2007 r., na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych przy przyjęciu, iż wysokość jednej stawki wynosi 10 zł oraz za przestępstwo z art. 297 § 1 k.k. i art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełnione 12 lutego 2008 r. na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wysokości 150 stawek dziennych przy przyjęciu, iż wysokość jednej stawki wynosi 10 zł; w miejsce jednostkowych kar grzywny została skazanemu wymierzona kara łączna grzywny w wysokości 200 stawek dziennych po 10 zł każda; kara grzywny została wykonana w całości 15 grudnia 2014 r.; w miejsce jednostkowych kar pozbawienia wolności została skazanemu wymierzona kara łączna roku pozbawienia wolności; kary pozbawienia wolności zostały następnie objęte karą łączną 2 lat pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w B. z dnia 27 marca 2014 r., sygn. akt III K 1272/13, zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego w B. z dnia 4 sierpnia 2014 r., sygn. akt VII Ka 402/14, z odbycia której skazany został warunkowo przedterminowo zwolniony postanowieniem Sądu Okręgowego w B. z dnia 3 października 2014 r., sygn. IV Kow 974/14, na okres 2 lat próby liczony od uprawomocnienia się postanowienia, tj. od 16 grudnia 2014 r.;

7/ Sądu Rejonowego w B. z dnia 9 grudnia 2010 r., sygn. akt III K 683/09, za przestępstwo z art. 270 § 1 k.k. i art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełnione w okresie od września 2008 r. do 1 października 2008 r. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, która została objęta karą łączną 2 lat pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w B. z dnia 27 marca 2014 r., sygn. akt III K 1272/13, zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego w B. z dnia 4 sierpnia 2014 r., sygn. akt VII Ka 402/14,

z odbycia której skazany został warunkowo przedterminowo zwolniony postanowieniem Sądu Okręgowego w B. z dnia 3 października 2014 r., sygn. IV Kow 974/14, na okres 2 lat próby liczony od uprawomocnienia się postanowienia, tj. od 16 grudnia 2014 r.;

8/ Sądu Rejonowego w B. z dnia 15 grudnia 2014 r., sygn. akt IX K 1375/13, za popełnione w dniu 22 marca 2012 r. przestępstwo z art. 297 § 1 k.k., art. 270 § 1 k.k. i art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. oraz za popełnione w dniu 2 kwietnia 2012 r. przestępstwo z art. 297 § 1 k.k., art. 270 § 1 k.k. i art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., na karę roku pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 10 zł każda; kara grzywny została wykonana w całości 27 stycznia 2016 r.;

Dokonując tych ustaleń Sąd Rejonowy w B. wyrokiem łącznym z dnia 4 listopada 2021 r., w sprawie o sygn. akt IX K 410/21, rozstrzygnął co następuje:

I/ na mocy art. 85 § 1 i § 2 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, w miejsce kar pozbawienia wolności orzeczonych wyrokiem Sądu Rejonowego w B. z dnia 13 września 2004 r., sygn. akt IX K 764/04, oraz wyrokiem Sądu Rejonowego w B. z dnia 3 stycznia 2007 r., sygn. akt III K 157/05, wymierzył skazanemu karę łączną 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

II/ na mocy art. 85 § 1 i § 2 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, w miejsce kar pozbawienia wolności orzeczonych wyrokiem Sądu Rejonowego w J. z dnia 24 kwietnia 2009 r., sygn. IIK 38/09, wyrokiem Sądu Rejonowego w B. z dnia 6 września 2010 r., sygn. III K 1232/08, wyrokiem Sądu Rejonowego w B. z dnia 15 listopada 2010 r., sygn. III K 1070/08 oraz wyrokiem Sądu Rejonowego w B. z dnia 9 grudnia 2010 r., sygn. III K 683/09, wymierzył skazanemu karę łączną 3 lat pozbawienia wolności;

III/ na podstawie art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie o wydanie wyroku łącznego w pozostałym zakresie;

IV/ na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił skazanego w całości od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych w sprawie, wydatkami obciążając Skarb Państwa.

Orzeczenie to nie zostało zaskarżone przez strony i uprawomocniło się z dniem 12 listopada 2021 r. W sprawie nie sporządzono uzasadnienia wyroku (k. 103 - 105 i 107).

Na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. kasację nadzwyczajną od tego wyroku wniósł Prokurator Generalny, zaskarżając wyrok łączny w całości na korzyść skazanego.

Na podstawie art. 523 § 1 k.p.k., art. 526 § 1 k.p.k. i art. 537 § 1 i 2 k.p.k. zarzucił rażące naruszenie przepisu prawa karnego procesowego, to jest art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., stanowiące bezwzględną przyczynę uchylenia orzeczenia, określoną w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k., polegające na wydaniu wobec K. P. przez Sąd Rejonowy w B. w dniu 4 listopada 2021 r. wyroku łącznego o sygn. akt IX K 410/21 w sytuacji, kiedy kwestia połączenia skazań na mocy tych samych orzeczeń, wydanych wobec tego samego skazanego, została już wcześniej rozstrzygnięta dwoma wyrokami łącznymi tego samego Sądu z dnia: 27 lipca 2009 r., sygn. akt III K 26/09 (prawomocnym z dniem 24 listopada 2009 r., wobec wydania przez Sąd Okręgowy w B. wyroku o sygn. akt VII Ka 752/09) oraz 27 marca 2014 r., sygn. akt III K 1272/13 (prawomocnym z dniem 4 sierpnia 2014 r., w związku z wydaniem przez Sąd Okręgowy w B. wyroku o sygn. akt VII Ka 402/14).

W konkluzji Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i na podstawie art. 537 § 2 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. umorzenie postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja okazała się być oczywiście zasadna, co pozwalało na rozpoznanie jej w trybie art. 535 § 5 k.p.k. i uwzględnienie w całości. Słusznie skarżący wskazał, że w odniesieniu do tych samych orzeczeń wydanych w sprawach skazanego K. P., zostały już wydane wcześniej wyroki łączne przez Sąd Rejonowy w B.: w dniu 27 lipca 2009 r., sygn. akt III K 26/09 i w dniu 27 marca 2014 r., sygn. akt III K 1272/13 – z których wynika jednoznacznie, że połączono w nich te same kary, które utworzyły dwa węzły kary łącznej w niniejszej sprawie. Wyrokiem łącznym z dnia 27 lipca 2009 r., sygn. akt III K 26/09, Sąd Rejonowy w B. połączył K. P. kary jednostkowe orzeczone dwoma wyrokami tego Sądu z dnia 13 września 2004 r., sygn. akt IX K 764/04 i z dnia 3 stycznia 2007 r., sygn. akt III K 157/05, a w ich miejsce wymierzył

skazanemu karę łączną 2 lat pozbawienia wolności. Wyrok ten uprawomocnił się w drugiej instancji, z chwilą wydania przez Sąd Okręgowy w B. w dniu 24 listopada 2009 r. (sygn. akt VII Ka 752/09), wyroku utrzymującego w mocy zaskarżone orzeczenie Sądu Rejonowego. Rozstrzygnięcie to dotyczy tych samych kar, które zostały połączone w pkt. I obecnie zaskarżonego wyroku łącznego z dnia 4 listopada 2021 r., przy czym wymierzona kara łączna wynosiła również 2 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności (k. 58 - 59 i 60 - 61).

Na mocy drugiego wyroku łącznego wydanego wobec K. P. z dnia 27 marca 2014 r., sygn. akt III K 1272/13, połączono kary z czterech wyroków, a mianowicie: Sądu Rejonowego w J. z dnia 24 kwietnia 2009 r., sygn. akt II K 38/09 oraz Sądu Rejonowego w B. z dnia: 6 września 2010 r., sygn. akt III K 1232/08, 9 grudnia 2010 r., sygn. akt III K 683/09 i 15 listopada 2010 r., sygn. akt III K 1070/08 - a w ich miejsce Sąd wymierzył karę łączną 2 lat i 5 miesięcy pozbawienia wolności. Wyrokiem z dnia 4 sierpnia 2014 r., sygn. akt VII Ka 402/14, Sąd Okręgowy w B. zmienił powyższe orzeczenie, poprzez obniżenie wymierzonej kary łącznej do 2 lat pozbawienia wolności (k. 41 - 42 i 43).

Z analizy akt sprawy wynika, że nie tylko istnienie tych wyroków ujawnia treść karty karnej skazanego (k. 2-3), ale i do akt sprawy karnej zostały załączone odpisy właśnie tych dwóch wyroków łącznych Sądu Rejonowego w B. W tej sytuacji pełnym nieporozumieniem było zawarcie w aktach sprawy notatki urzędowej (Zapisek urzędowy) z 13 kwietnia 2021 r. sekretariatu o treści – „Ustalono w tut. Wydziale oraz III Karnym SR BB (telefonicznie), iż nie toczą się aktualnie sprawy o wydanie wyroku łącznego w sprawie K. P. s. J.” (k. 11). Podkreślenia więc wymaga, że niewątpliwie w sprawie brak było warunków do wydania kolejnego wyroku łącznego. Doszło zatem do wydania takiego wyroku wbrew przesłance powagi rzeczy osądzonej, skoro Sąd Rejonowy w B. połączył kary pozbawienia wolności w sytuacji, gdy istniały już wyroki łączne orzeczone za te same czyny, popełnione przez tę samą osobę. Stanowiło to naruszenie zasady powagi rzeczy osądzonej, a więc doprowadziło do zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej, określonej w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.

Przesłanka *res iudicata* wynika z bezwzględnego nakazu umorzenia postępowania karnego, gdy wcześniejsze postępowanie karne, co do tego samego

czynu tej samej osoby, zostało prawomocnie zakończone. Uwagi te w pełnym zakresie mają zastosowanie do postępowań w przedmiocie wydania wyroku łącznego (*por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2015 r., III KK 308/15, LEX nr 1813450*). W przypadku, gdy wobec tej samej osoby zapadły dwa prawomocne wyroki łączne, obejmujące te same skazania, które objęte były tym węzłem w wyroku, który uprawomocnił się wcześniej, drugi z tych wyroków dotknięty jest w tym zakresie rażącym naruszeniem prawa, zaliczanym do tzw. bezwzględnych przyczyn uchylenia orzeczenia, przewidzianym w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. i określanym jako naruszenie powagi rzeczy osądzonej (art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.). Taka sytuacja stanowi ujemną przesłankę procesową, przewidzianą w przepisie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., w zakresie wydania kolejnego orzeczenia w tym przedmiocie w przypadku, gdy w orzeczeniu wydawanym później miało dojść do rozstrzygnięcia tego, czy dokładnie te same skazania za czyny jednostkowe spełniają warunki do objęcia ich węzłem kary łącznej w wyroku łącznym (*por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2021 r., III KK 373/21, LEX nr 3326994*). Zgodnie z art. 575 k.p.k., jeżeli po wydaniu wyroku łącznego zachodzi potrzeba wydania nowego wyroku łącznego, z chwilą jego uprawomocnienia się poprzedni wyrok łączny traci moc. Jednak w wypadku uchylenia wyroku łącznego wydanego z naruszeniem art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., wykonaniu podlega poprzedni wyrok łączny, gdyż nie utracił on mocy na podstawie art. 575 § 1 k.p.k. Wydanie i uprawomocnienie się nowego wyroku łącznego wbrew przesłance powagi rzeczy osądzonej nie powoduje utraty mocy przez poprzedni wyrok łączny, bowiem skutek, o którym mowa w art. 575 § 1 k.p.k., może nastąpić tylko wówczas, gdy spełnione są przesłanki tam określone, a zatem zachodzi realna potrzeba wydania nowego wyroku łącznego (*por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 30 listopada 2011 r., II K 149/11, OSNKW 2011, z. 12, poz. 113; 28 września 2022 r., IV KK 315/22, LEX nr 3490549; 5 lipca 2022 r., I KK 251/22, LEX nr 3478497*).

Nie ulega więc wątpliwości, że w sprawie Sądu Rejonowego w B. o sygn. akt IX K 410/21, doszło do rażącego uchybienia w postaci naruszenia zasady powagi rzeczy osądzonej, a tym samym w sprawie wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza przewidziana w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. To zaś czyniło koniecznym wyeliminowanie z obrotu prawnego zaskarżonego wyroku łącznego, poprzez jego

uchylenie i umorzenie postępowania (art. 537 § 2 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.). W tym przypadku wykonaniu podlega poprzedni wyrok łączny, gdyż nie utracił on mocy prawnej na podstawie art. 575 § 1 k.p.k.

O kosztach sądowych postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 632 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k.

HK

[f.n]